

Η ενίσχυση του έργου του εκπαιδευτικού μέσα από τη μελέτη της εκπαιδευτικής ψυχολογίας

Ευανθία Μακρή-Μπότσαρη

Η εκπαιδευτική ψυχολογία είναι η εφαρμογή της ψυχολογίας και των ψυχολογικών μεθόδων στη μελέτη της μάθησης και της διδασκαλίας

Educational
Psychology

Η εκπαιδευτική ψυχολογία

Μεταξύ άλλων κυρίως εξετάζει:

- Την δυναμική της αποτελεσματικής διδασκαλίας
- Την ανάπτυξη των μαθητών (γνωστική, γλωσσική, ψυχοκοινωνική και ηθική ανάπτυξη) και την εφαρμογή σχετικών πορισμάτων στην πράξη
- Τις συμπεριφορικές και κοινωνικογνωστικές θεωρίες μάθησης
- Τη μνήμη και τα κίνητρα για την επίτευξη της μάθησης
- Τους προσωπικούς τρόπους μάθησης και τις ατομικές διαφορές στη μάθηση και τη συμπεριφορά.
- Τη θεωρία της αιτιατής απόδοσης
- Την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση μαθητών και εκπαιδευτικών.
- Τη δυναμική και τη διαχείριση της σχολικής τάξης, καθώς και τον χειρισμό ειδικών προβλημάτων.

Η αποτελεσματική διδασκαλία

- ◉ Μια από τις προτεραιότητες της εκπαιδευτικής ψυχολογίας είναι ο εντοπισμός των χαρακτηριστικών της *αποτελεσματικής διδασκαλίας*: τι είναι, πώς επιτυγχάνεται και πώς διατηρείται.
- ◉ Η *αποτελεσματική διδασκαλία* δεν είναι κάτι που απλώς συμβαίνει. Ο εκπαιδευτικός πρέπει ταυτόχρονα να είναι δεξιότηχνης και επιστήμονας. Οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί μπορούν, πράγματι, να κάνουν τη διαφορά στη ζωή των μαθητών τους.
- ◉ Εκτός όμως από την προσωπική και επαγγελματική γνώση που χρειάζεται να έχει ένας αποτελεσματικός εκπαιδευτικός, υπάρχουν πολλά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει και να διαχειριστεί στην καθημερινότητα στο σχολικό περιβάλλον.

Πώς μαθαίνουν οι μαθητές;

- ◉ Ένα θεμελιώδες ζήτημα που βρίσκεται στον πυρήνα της διδασκαλίας είναι το *πώς μαθαίνουν οι μαθητές*;
- ◉ Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση και η κατανόηση της γνωστικής ανάπτυξης βοηθά τους εκπαιδευτικούς να επιλέξουν την αναπτυξιακά κατάλληλη μέθοδο διδασκαλίας και το αναπτυξιακά κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό.
- ◉ Η θεωρία του *Piaget* βοηθά τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν το τι μπορούν να αναμένουν γνωστικά από τους μαθητές κάθε ηλικιακής ομάδας ενώ η θεωρία του *Vygotsky* εστιάζει στο ρόλο των πολιτισμικών παραγόντων και των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων στη μάθηση.

Το φάσμα των ατομικών διαφορών

- ◉ Ο εκπαιδευτικός αναμένεται να αντιμετωπίσει μέσα στην τάξη του ένα ευρύ φάσμα ατομικών διαφορών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται **γνωστικές, κοινωνικές, συμπεριφορικές, πολιτισμικές διαφορές** και **διαφορές φύλου**.
- ◉ Μερικοί μαθητές μπορεί να είναι χαρισματικοί, κάποιιοι άλλοι όμως μπορεί να έχουν ειδικές σωματικές και νοητικές ανάγκες, μαθησιακές δυσκολίες ή διαταραχές επικοινωνίας και συμπεριφοράς.
- ◉ Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι κατά τη συνεργασία τους με τέτοιους μαθητές έτσι ώστε να μπορέσουν να τους βοηθήσουν να επιτύχουν το καλύτερο αποτέλεσμα στο γνωστικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο.

Οι συνθήκες που επικρατούν στην τάξη

- ◉ Πολλά από τα συναισθήματα που εκδηλώνουν οι μαθητές μέσα στη σχολική τάξη, μπορούν να αποδοθούν στις συνθήκες που επικρατούν μέσα σε αυτήν, όπως είναι η διακόσμηση της τάξης, η οργάνωση, οι κανόνες, οι στρατηγικές πειθαρχίας, οι στάσεις και η επανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό.
- ◉ Η **οργάνωση** της τάξης με τρόπο που να ικανοποιεί τον εκπαιδευτικό και να είναι κατανοητός από τους μαθητές, είναι μια βασική συνιστώσα της εκπαιδευτικής διαδικασίας όπως και οι **κανόνες** που θεσπίζουν οι εκπαιδευτικοί κατά την οργάνωση της τάξης τους.
- ◉ Η συμπεριφορά των μαθητών διαμορφώνεται περαιτέρω από τις αντιδράσεις των γονέων, των εκπαιδευτικών και των συνομηλίκων που είτε ενθαρρύνουν είτε προσπαθούν να αποσβέσουν αυτή τη συμπεριφορά.

Παράγοντες πρόβλεψης των κινήτρων

- ◉ Το *άγχος*, οι *στάσεις*, η *περιέργεια*, ο *τόπος ελέγχου* και η *απόδοση αιτιών* είναι από τους πιο ισχυρούς παράγοντες πρόβλεψης των κινήτρων.
- ◉ Όταν οι μαθητές έχουν μια θετική στάση απέναντι στο σχολείο, τους εκπαιδευτικούς και τον ίδιο τους τον εαυτό, επιδεικνύουν σε γενικές γραμμές υψηλότερα επίπεδα σχολικής επίδοσης και κινήτρων για μάθηση.
- ◉ Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενισχύσουν τα κίνητρα και την επιθυμητή συμπεριφορά των μαθητών χρησιμοποιώντας ποικίλες στρατηγικές, όπως είναι η θετική ενίσχυση, η ομαδοσυνεργατική μάθηση και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

Η προσαρμογή των εκπαιδευτικών στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές εξελίξεις

- ◉ Οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που αποφασίζουν τι θα διδάξουν, πώς θα το διδάξουν και πώς θα οργανώσουν τις τάξεις τους,
- ◉ Οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι οι εκπαιδευτικές και οργανωτικές τεχνικές που εφαρμόζουν, πρέπει να εξελίσσονται και να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των μαθητών.
- ◉ Οι ανάγκες και οι εμπειρίες των μαθητών επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους, θετικά ή αρνητικά και πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη.
- ◉ Αν οι εκπαιδευτικοί καταφέρουν να αναγνωρίσουν την αιτία για την οποία εκδηλώνεται μια συγκεκριμένη συμπεριφορά, θα καταφέρουν στη συνέχεια να διαχειρισθούν την προβληματική και να ενισχύσουν την θετική συμπεριφορά.

Η αξιολόγηση των μαθητών

- ◉ Η αξιολόγηση και ο προσδιορισμός του βαθμού επιτυχίας των μαθητών στην απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων, είναι ένα κομβικό σημείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- ◉ Δύο από τους βασικούς στόχους της αξιολόγησης αποτελούν:
 - Ο εντοπισμός των μαθητών που χρειάζονται εκπαιδευτική ή ψυχολογική βοήθεια.
 - Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων με στόχο τη διευκόλυνση της μάθησης όλων των μαθητών.

Συνοψίζοντας..

Η μελέτη της Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας βοηθά τον εκπαιδευτικό:

- Στην κατανόηση του τι σημαίνει **διδάσκω**.
- Στη δημιουργία της πεποίθησης ότι για να διδάξει αποτελεσματικά ένας εκπαιδευτικός πρέπει να γνωρίζει όσο το δυνατόν καλύτερα τους μαθητές του, δηλαδή τις **ανάγκες**, τα **χαρακτηριστικά** και τις **διαφορές** τους.
- Στη διαχείριση της ατομικής και κοινωνικοπολιτισμικής **διαφορετικότητας** του σημερινού σχολείου.
- Στην εμπειριστατωμένη γνώση της μαθησιακής διαδικασίας, δηλαδή των διαδικασιών και των στρατηγικών που χρησιμοποιούν οι μαθητές για να μάθουν
- Στην εξοικείωση με εκπαιδευτικές πρακτικές που βοηθούν τους μαθητές να γίνουν σκεπτόμενα άτομα και γνώστες των διαδικασιών επίλυσης προβλημάτων.

Τελικά.....

- ◉ Ο εκπαιδευτικός είναι εκείνος που εφαρμόζει στην τάξη τα συμπεράσματα των ερευνών για την ανάπτυξη ,τη μάθηση, τη συμπεριφορά, την προσαρμογή και την υγιή ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών του.
- ◉ Ο εκπαιδευτικός είναι εκείνος που προσπαθεί να μεταδώσει ουσιαστική γνώση στους μαθητές και συγχρόνως να τους προετοιμάσει για τη δια βίου μάθησή τους σε ένα απροσδιόριστο και απρόβλεπτο μέλλον.

